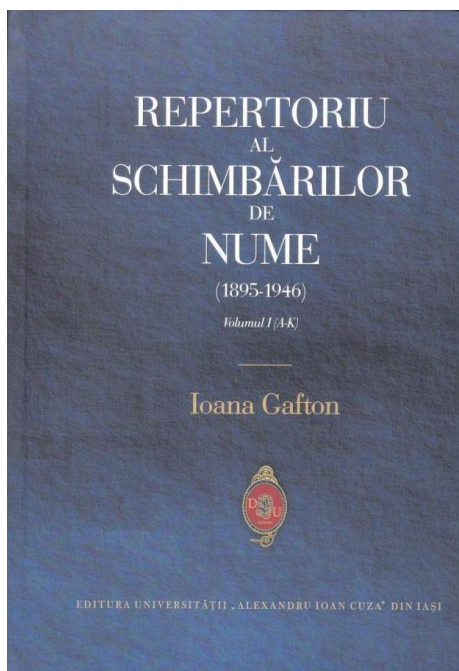
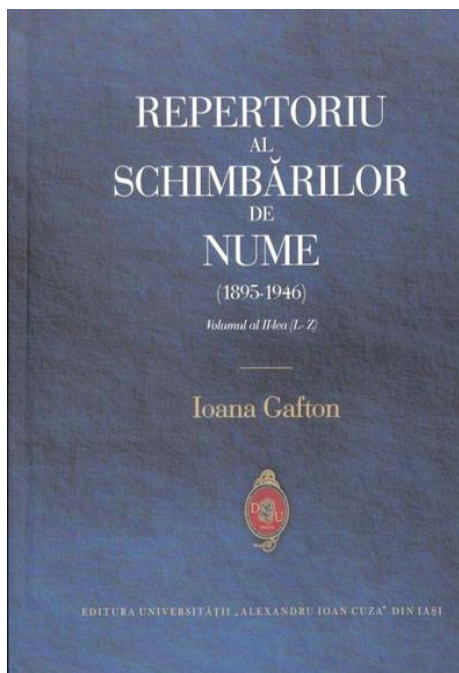

Ioana Gafton, *Repertoriu al schimbărilor de nume (1895-1946). Volumul I (A-K). Volumul al II-lea (L-Z)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2021, 1352 p. (Simona Sandu Pîrvulescu)

În galaxia onomastică românească s-a mai aprins o stea: Ioana Gafton. Formația sa de profil real și-a pus amprenta pe rezultatele cercetărilor sale prin remarcabila minuțiozitate cu care și-a aplecat atenția asupra colecțiilor legislative și lingvistice din veacul trecut. Întoarcerea sa în timp se soldează cu o lucrare de foarte mare actualitate și utilitate în domeniul onomasticii: *Repertoriu al schimbărilor de nume (1895-1946)*.

Prin intermediul celor două volume, autoarea realizează un impresionant inventar al numelor existente pe teritoriul României anilor 1895-1946 – practic, o monografie onomastică a societății românești de-a lungul timpului, reflectând influențele sociale, economice, religioase, etnice asupra valorii culturale constante românești. În *Prefața* volumului I, Oliviu Felecan compară nivelul științific și dăruirea pentru cercetările onomastice realizate de către Ioana Gafton cu cercetările inițiate de către Gheorghe Bolocan: „*Demersul actual este comparabil cu ceea ce Gheorghe Bolocan a început să facă în privința prenumelor și a numelor de familie: inventarierea lor la nivel național și publicarea unui onomasticon care să ofere imaginea obiectivă a antroponimiei românești.*” (p. 11).

Acuratețea științifică a celor două volume este dată de sursele de documentare folosite: „[...] 611 volume ale „Monitorului Oficial” dintre anii 1895-1946, însumând

peste 581000 de pagini.” (p. 10), la care se adaugă 27.873 de cereri de schimbare a numelui înregistrate la Ministerul de Justiție pentru identificarea motivelor de solicitare a schimbării numelui.

Citind titlul lucrării, o întrebare se iscă în mintea noastră: de ce și-a ales autoarea perioada 1895-1946? Răspundând volumul I, aflăm răspunsul: autoarea și-a ales ca punct zero anul 1895 deoarece acesta este marcat de apariția primei legi care „s-a referit în integralitate la formarea numelui și la schimbarea acestuia – pentru cei care deja aveau unul” (p.14), și anume *Legea asupra numelui*, publicată în „*Monitorul Oficial, nr. 277, 18(30) martie 1895, p. 9595-9596*” (p. 14). Perioada aleasă este reprezentativă pentru legiferarea numelor în România, fiind marcată de publicarea a patru legi care reglementau condițiile de schimbare a numelui sau de adaos de nume la cel existent.

Opera este structurată în două părți: prima parte fiind dedicată prezentării nuanțate a ceea ce s-a dorit a se realiza pe parcursul celor două volume, a doua parte cuprinzând prezentarea aspectelor practice desprinse din studiul colecției Monitorului Oficial și al colecției Ministerului de Justiție, respectiv „*Ministerul de justiție, Schimbări de nume. 1895-1910*” (p. 13).

Prima parte, intitulată *Studiu introductiv*, este împărțită în patru capitole: primul capitol, *Preliminarii*, ne oferă informații referitoare la sursele cercetate și analizate pentru a identifica, cât mai corect și concret, materialul necesar constituirii corpusului lucrării. Acest aspect a fost posibil prin cunoașterea, înțelegerea factorilor istorici, legislativi care au influențat evoluția societății românești spre ceea ce e azi – cunoașterea și înțelegerea factorilor externi care au influențat societatea sunt prezentați în subcapitolul *Cadrul și procedurile legislative*. Prin accesul la colecțiile de legi, autoarea a reușit să identifice *Dinamica solicitărilor* de schimbare a numelui: „*Primele solicitări de schimbare a numelui au fost înregistrate abia la doi ani de la apariția primei legi, numărul lor lunar crescând treptat, de la maximum 20 (în primii ani), la mai multe zeci (către anii '30) [...]. Cererile de redobândire au fost de ordinul miilor, în primele luni de după apariția legii, din 1936, și au scăzut la câteva zeci, spre sfârșitul perioadei cercetate.*” (p. 18). Motivele diferenței de număr dintre cererile de schimbare a numelui și cererile de redobândire a numelui pot fi lesne identificate în subcapitolul anterior (*Cadrul și procedurile legislative*). Pentru a ne facilita înțelegerea informațiilor practice oferite în cadrul *Repertoriului*, autoarea ne pune la dispoziție subcapitolul *Lămuriri asupra opțiunilor de transcriere*.

Capitolul al II-lea, *Studiu asupra tipurilor de situații întâlnite în privința schimbărilor de nume*, este structurat în patru subcapitole: *Lămuriri, Structura și metodele de cercetare, Motivațiile și Procedeele de schimbare a numelor*. Cum este și firesc, curiozitatea ne este îndreptată spre motivele care i-a îndemnat pe oameni să solicite schimbarea numelor. La baza solicitărilor de schimbare a numelui, autoarea

a identificat următoarele motive: *Redobândirea numelui*, *Nume indezirabile*, *Recunoștința* și *Integrarea socială* cu subcategoriile *Nume arhaice vs nume moderne*, *Nume relativ echivalente poziționate social*, *Adoptarea numelui dat de către comunitate*, *Adecvarea numelui la etnia dominantă*, *Nume născocite*, *Adecvarea numelui la propria etnie* și *Adecvarea numelui la mărci de prestigiu*. Studiul amplu al cererilor de schimbare a numelui și al modalității de soluționare a acestora i-a oferit autoarei prilejul de a observa, analiza și consemna *Procedeele de schimbare a numelui*, și anume: *Prelucrări prin sufixare* (productive, în acest sens, au fost sufixele „-escu” și „-ovici/-evici” – mărci ale unor perioade istorice arhicunoscute, de exemplu: „Lazarov > Lăzărescu, Lazarevici”) și *Prelucrări prin echivalare* (echivalare semantică: „Abramovici > Avramescu; Blum > Florescu”).

Capitolul al III-lea, *Concluzii*, prezintă o sinteză a rezultatelor cercetărilor efectuate de către autoare, cu accent pe necesitatea libertății fiecărui individ de a-și recăpăta identitatea numelui și pe necesitatea verificării veridicității motivației în intenția de schimbare a numelui.

Capitolul al IV-lea, *Bibliografia*, cuprinde 18 titluri din literatura de specialitate, sursele de arhivă (Arhivele Naționale și colecția Monitorului Oficial pentru perioada 1895-1946) și sursa online – arhicunoscutul site <https://onomasticafelecan.ro>, toate fiind un real sprijin în lărgirea orizontului noțional cu privire la aspecte onomasiologice.

A doua parte, cea mai amplă, *Repertoriu al schimbărilor de nume (1895-1946)*, cuprinde inventarul cererilor de schimbare a numelui depuse și rezoluțiile primite de către solicitanți, de exemplu: „*Bokor Francisc, născut în și din Turda, Trei-Scaune, redobândirea numelui, conform art. 20, de Bucur Francisc. (nr. 107, 12 mai 1938, p. 2304). [această cerere și-o întemeiază pe faptul că numele său a fost înstrăinat; prim-procurorul, care a cercetat temeiurile acestei cereri, arată că într-adevăr numele petiționarului a fost înstrăinat în decursul vremii] – decizie definitivă*” (vol. I: p. 167)

Începând cu *Prefața* și până la ultima pagină a acestei lucrări, informațiile sunt foarte bine structurate, fundamentate pe surse reale, oficiale și prezentate clar, concis astfel încât să fie accesibile inclusiv cititorului „nespecialist” în onomastică. Cele două volume ale lucrării *Repertoriu al schimbărilor de nume (1845-1946)* se constituie într-un *pas înainte* al cercetărilor din domeniul onomasticii, într-un mentor spiritual al cercetătorilor lingviști prin culegerea, analiza, sintetiza datelor onomastice înmagazinate între copertele lor.